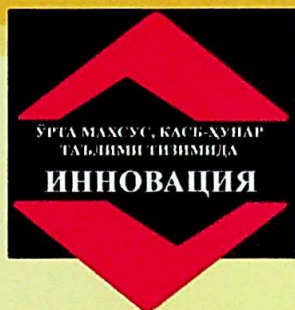

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА
МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ
УНИВЕРСИТЕТИ**

**ЎРТА МАХСУС, КАСБ-ХУНАР ТАЪЛИМИ
ТИЗИМИДА ИННОВАЦИОН ТЕХНОЛОГИЯЛАР**

**КИЧИК ГУРУХЛАРДА
ҲАМКОРЛИҚДА ИШЛАШ
ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАР
ТЎПЛАМИ**

ТОШКЕНТ - 2013

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА
МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ

ЎРТА МАХСУС, КАСБ-ХУНАР ТАЪЛИМИ ТИЗИМИДА
ИННОВАЦИОН ТЕХНОЛОГИЯЛАР

**КИЧИК ГУРУҲЛАРДА
ҲАМКОРЛИҚДА ИШЛАШ
ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАР
ТЎПЛАМИ**

ТОШКЕНТ - 2013

Тузувчилар: Файзуллаева Д.М., Ганиева М.А. Кичик гурухларда хамкорликда ишлаш педагогик технологиялари тўплами. Методик қўлланма / Серия “Ўрта махсус, касб-хунар таълимда инновацион технологиялар”. – Т.: ТДИУ, 2013. – 44 б.

ТДИУ Илмий Кенгашининг 30 август 2013 йил 1-сон қарори билан нашрга тавсия этилди.

Гоя муаллифи: иқтисод фанлари доктори, профессор Б.Ю.Ходиев

Тақризчилар:

ТДИУ академик лицей ва касб-хунар коллежлари билан ишлаш бўйича проректор, иқтисод фанлари номзоди, доцент И. Ахмедов.

ТДИУ “Иқтисодий педагогика” кафедраси мудир, педагогика фанлари доктори, доцент М.К. Ҳақимова.

Ушбу қўлланма уч қисмдан иборат бўлиб, унда замонавий ўқитиш воситалари – ўқув машғулотида ўқитиш технологиясининг элементи тақдим этилган: биринчи қисмда - слайдли тақдимотни ишлаб чиқиш педагогик технологияси; иккинчи қисмда - ўқув топшириқни бажаришга йўриқномани ишлаб чиқиш педагогик технологияси; учинчи қисмда - график ташкил этувчиларнинг педагогик технологияси тақдим этилган.

Қўлланма академик лицей ва касб-хунар колледжлар ўқитувчиларига мўлжалланган. ЎМКХТ ходимларининг малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш тизими тингловчилари учун фойдали бўлиши мумкин.

МУНДАРИЖА

СЎЗ БОШИ	4
I-ҚИСМ. КИЧИК ГУРУХЛАРДА ҲАМКОРЛИКДА ЎҚИШ ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯСИ	5
1.1. Кичик гуруҳларда ҳамкорликда ўқиш педагогик технологиясига кириш	6
1.2. Кичик гуруҳларда ҳамкорликда ўқиш жараёнини ташкил этишнинг технологик схемаси	7
II-ҚИСМ. ТРЕНИНГ ИШТИРОКЧИЛАРИ ТОМОНИДАН ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ҲАМКОРЛИКДА ЎҚИШ ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ	12
2.1. “Кириш. Инсон ҳаётида овқатланишнинг аҳамияти” мавзуси бўйича гуруҳларда ҳамкорликда ўқишнинг педагогик технологияси (лавҳа) <i>Р. Бабажанова, Урганч Туризм ва тадбиркорлик касб-ҳунар коллежи.</i>	13
2.2. “Конституциявий ҳуқуқ” мавзуси бўйича гуруҳларда ҳамкорликда ўқишнинг педагогик технологияси (лавҳа) <i>Ф. Жумаева, Бухоро муҳандислик технологиялар институти қошидаги 1-сон академик лицей</i>	17
2.2. “Конституциявий ҳуқуқ” мавзуси бўйича гуруҳларда ҳамкорликда ўқишнинг педагогик технологияси (лавҳа) <i>Ф. Жумаева, Бухоро муҳандислик технологиялар институти қошидаги 1-сон академик лицей</i>	20
2.4. “Математика мояттинк ёрдамида эркин тушиш тезланишини аниқлаш” мавзуси бўйича гуруҳларда ҳамкорликда ўқишнинг педагогик технологияси (лавҳа) <i>Д. Ходжаева, Тошкент Сергели тиббиёт коллежи</i>	29
2.5. “Сўзларнинг тузилишига кўра турлари. Содда, қўшимча сўзлар ва уларнинг услубий қўлланиши” мавзуси бўйича гуруҳларда ҳамкорликда ўқишнинг педагогик технологияси (лавҳа) <i>Ш.Ҳамроева, БухДУ қошидаги 1-сон академик лицей</i>	33
2.6. “Академик лицей атрофида кенг тарқалган икки хил тур ёки унинг гербарийси ёки коллекциясидан турнинг морфологик мезонини аниқлаш” мавзусидаги лаборатория машғулотига гуруҳларда ҳамкорликда ўқишнинг педагогик технологияси (лавҳа) <i>Ҳ.Офтобхўжаева, Ўзбекистон давлат консерваторияси ҳузурдаги иқтидорли болалар академик лицей</i>	37

СЎЗ БОШИ

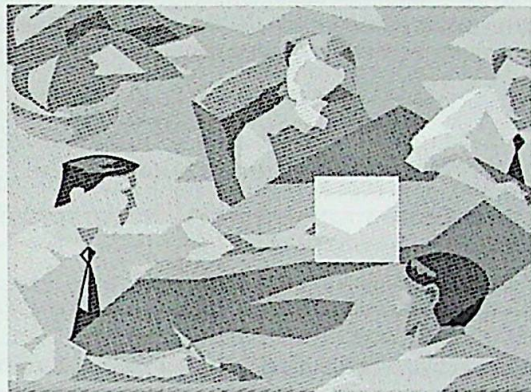
Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 28 майдаги “Малакали педагог кадрлар тайёрлаш ҳамда ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларини шундай кадрлар билан таъминлаш тизимини янада такомиллаштиришга оид чора тadbирлар тўғрисида” ПҚ-1761-сонли, 2013 йил 14 февралдаги “Обод турмуш йили” Давлат дастури тўғрисидаги ПҚ-1920-сонли қарорлари, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2012 йил 18 июлдаги 303-сонли, 23 октябрдаги 408-сонли, 2013 йил 6 мартдаги 69-сонли буйруқлари ижросини таъминлаш ҳамда академик лицейлар ва касб-хунар коллежлари педагог кадрларини замонавий ахборот-коммуникация воситалар ва илгор педагогик технологияларни таълим жараёнига қўллашлари учун тегишли шароитлар яратиш, умумтаълим, умумкасбий (мутахассислик) фанлари ва ўқув амалиёти машғулотларига оид тайёрлаган таълим технологиялари бўйича Республика танловини ташкил этиш ва ўтказиш, шунингдек, интерфаол таълим услубларини ўқув жараёнига жорий этиш бўйича тўплаган илгор тажрибаларини оммалаштириш мақсадида 2013 йилнинг июн – август ойларида Ўзбекистоннинг барча ҳудудларида академик лицей ва касб-хунар коллежлар ўқитувчилари учун “Ўрта махсус, касб-хунар таълим муассаслари педагог кадрлари учун таълим жараёнига илгор педагогик ва ахборот коммуникация технологияларини жорий этиш” номли тренинглار ўтказилди. Тренинг иштирокчилари куйидаги кўникмаларга эга бўлишди: ўқув фани бўйича ўқитиш технологияларинини лойиҳалаштириш ва режалаштириш; кейс ўқитиш ва лойиҳавий ўқитиш технологиясини ишлаб чиқиш; ҳамкорликда гуруҳларда ишлаш технологиясини

Ушбу методик қўлланмада кичик гуруҳларда ҳамкорликда ўқиш педагогик технологияси тақдим этилган:

- 1) Кичик гуруҳларда ҳамкорликда ўқиш педагогик технологияси (I-қисм);
- 2) Тренинг иштирокчилари томонидан ишлаб чиқилган ҳамкорликда ўқиш педагогик технологиялари (II-қисм);

Тўпلامда тақдим этилган педагогик технологиялари мукамалликдан ҳали йироқда - ўқитувчилар улар учун янги бўлган ўқитиш технологияларини эгаллаш бўйича йўл бошидалар. Аммо жараён бошланди - бу эса энг муҳими.

I-ҚИСМ. КИЧИК ГУРУҲЛАРДА ҲАМКОРЛИКДА ЎҚИШ ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯСИ

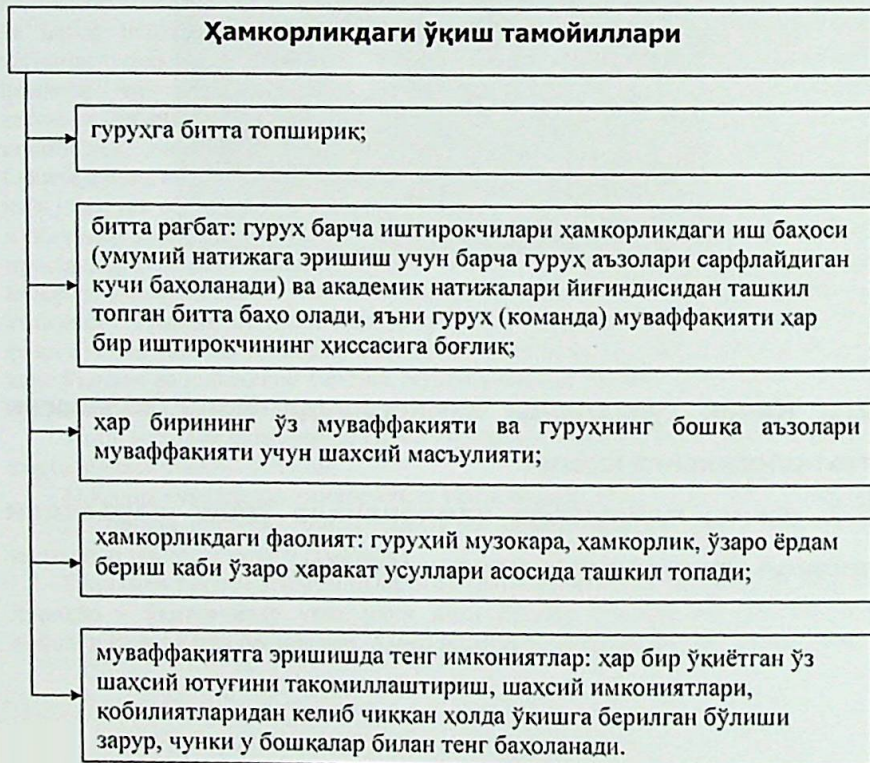

2.1. Кичик гуруҳларда ҳамкорликда ўқиш педагогик технологиясига кириш

2.2. Кичик гуруҳларда ҳамкорликда ўқиш жараёнини ташкил этишнинг технологик схемаси

1.1. КИЧИК ГУРУХЛАРДА ҲАМКОРЛИКДА ЎҚИТИШ ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯСИГА КИРИШ

Гурухларда ишлаш – бу ўқув топширигини ҳамкорликда бажариш учун ташкил этилган, ўқув жараёнида кичик гурухларда ишлашда (2 тадан – 8 тагача иштирокчи) фаол роль ўйнайдиган иштирокчиларга қаратилган таълимни ташкил этиш шаклидир. Бунда асосийси топшириқ – натижа эмас балки, гурух ичидаги ҳамкорлик жараёнидир.

1.2. КИЧИК ГУРУХЛАРДА ҲАМКОРЛИҚДА ЎҚИШ ЖАРАЁНИНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ТЕХНОЛОГИК СХЕМАСИ

I. Ташкилий босқич

Технологик ишлар

Таълим берувчи фаолияти

1. Гуруҳларда ҳамкорликда ўқини ташкиллаштириш тайёргарлигини ўзи баҳолаши, таҳлил қилиши

Қуйидаги саволларга жавоб излайди:

- ✓ Нима учун мен таълим олувчилар гуруҳларда ишлашларини хоҳлайман? Мен бунга ўзим тайёрманми?
- ✓ Мен бунга қандай амалга оширишни биламанми?
- ✓ Таълим олувчиларини ўзлари бунга тайёрмилар?
- ✓ Улар гуруҳли шакл шaroитида таълим олиш қондаларини биладиларми?

2. Мақсадни белгилаш

Таълимий мақсадни белгилайди ва натижаларни режалаштиради.

3. Гуруҳли ишга зарур бўлган ва ўқув режасида ажратилган вақт бўлагини ўзаро нисбати

Мавжуд ўқув режасига мувофиқ вақт бўлагини, белгиланган мақсад ва қўзланаётган натижаларга эришишни амалга ошириш учун муҳим бўлган вақт билан ўзаро боғлаш. Гуруҳли ишни ўтказиш мумкинлиги тўғрисида хулоса чиқаради.

4. Ўқув машғулотининг моделини танлаш

Энг яхши модел: 1) ўқув топширигини барча ўқув гуруҳларига тушунтириш, 2) кичик гуруҳларда, аввал алоҳида, сўнгга биргалликда ишни ташкиллаштириш, 3) гуруҳ иши натижаларини тақдироти ва уни жамоавий яқинлаш.

5. Гуруҳлар иш жойини

Аудитория шундай бўлиши керакки, бунда бир-бирларига халақит бермасдан, бир неча гуруҳ ишларини зарур. Столлар ва ўриндилари полга маҳкамланган аудитория тўғри келмайди.

6. Топшириқни танлаш ва уни ифодалаш

Таълимий мақсадга мос келувчи бир хил/табақаланган топшириқларни ташлайди. Уни таълим олувчиларининг қобилиятлари, БМК даражаси ва хусусиятларидан келиб чиқиб ифодалайди. Бу эса барча гуруҳ аъзоларини топшириқни бажаришда биргалликда иштирок этишини таъминлаш имконини беради.

🎵 *Бир турдаги гуруҳли иш ўқув гуруҳлари учун бир турдаги топширик бажаришни назарда тутати. Табақаланган гуруҳли иш гуруҳларда турли топширикларни бажаришни назарда тутати.*

7. Ўқув материаллари ва йўриқномаларни тайёрлаш

Гуруҳлар учун куйидагиларни тайёрлайди. Ёзма йўриқномалар: топшириқни ва уни бажариш йўлини гуруҳ тушуниши буларга боғлиқ, фақат йўриқномани тушуниши гуруҳ ичида самарали ишни таъминлайди.

Йўриқномага талаб:

Йўриқнома куйидаги хусусиятларда эга бўлиши керак:

- топшириқни аниқ ифодаланганини;
- кутилаётган натижаларга аниқ йўналтириш;
- тажрибада синалган бўлиши керак: бу йўриқномани аввал ўзи ёки ҳамкасбидан бажаришнинг илтимос қилиши керак;
- гуруҳ топшириқни мустақил бажариш учун бўйича тўла тавсияномалар бўлиши керак;
- ҳар бир тахлим олуви учун тушунарли қилиб ёзилиши керак.

8. Таълим олувчиларни ҳамкорликда ишлашга тайёрлаш

(1) Ўқув гуруҳида хайрихона муносабат муҳитини яратати: фақат шунда улар ҳамкорий ишни самарали ва ижодий бажарадилар.
(2) таълим олувчилар топшириқларни гуруҳларда бажариш қондасини билишлари ва йўналтирилган бўлишлари керак.

Гуруҳда ишлаш қондалари:

- ҳар ким ўз ўртоклари нутқини ҳушмуомалалик билан тинглаши зарур;
- ҳар ким фаол, биргаликда ишлаши, берилган топшириққа масъулиятли ёндашиши зарур;
- ҳар ким ёрдамга муҳтож бўлганда уни сўраши зарур;
- ҳар кимдан ёрдам сўралса, ёрдам қилиши зарур;
- ҳар ким гуруҳ иши натижаларини баҳолашда иштирок этиши зарур.
- ҳар ким аниқ тушуниши керак;
- бошқаларга ёрдам бериб, ўзимиз тушунаемиз!
- биз битта кемадаемиз: ёки бирга сузиб чиқамиз, ёки бирга чуқиб кетамиз!

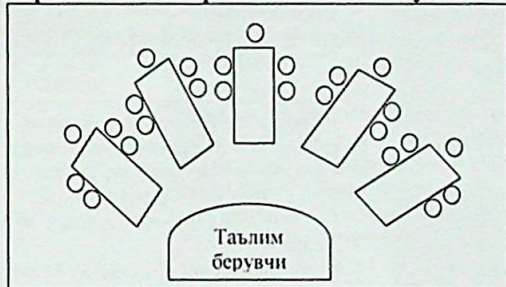
9. Гуруҳларга бўлиш йўлини танилаш

Кичик гуруҳларга бирлаштириш йўлини танилайди. Таълим олувчиларни қим гуруҳларга бўлишини аниқлайди. Агарда бажариш учун турли топшириқлар берилса, улар гуруҳини ўз кизиқишлари бўйича танилашлари мумкин.

10. Гуруҳ иш жойини тайёрлаш

Стол ва ўриндиқлар шундай жойлаштириладики, бунда:
- таълим берувчи аудиторияда эркин ҳаракатлана олсин;
- ҳар бир гуруҳ аъзоси бир жойда бўлишлари ва бир-бирларини кўришлари ва эшитишлари керак;
- зарур ўқув қўлланмалар барчага этарли бўлиши керак.

Гуруҳларни жойлаштиришнинг энг мақбул чизмаси

II. Асосий босқич

Технологик ишлар

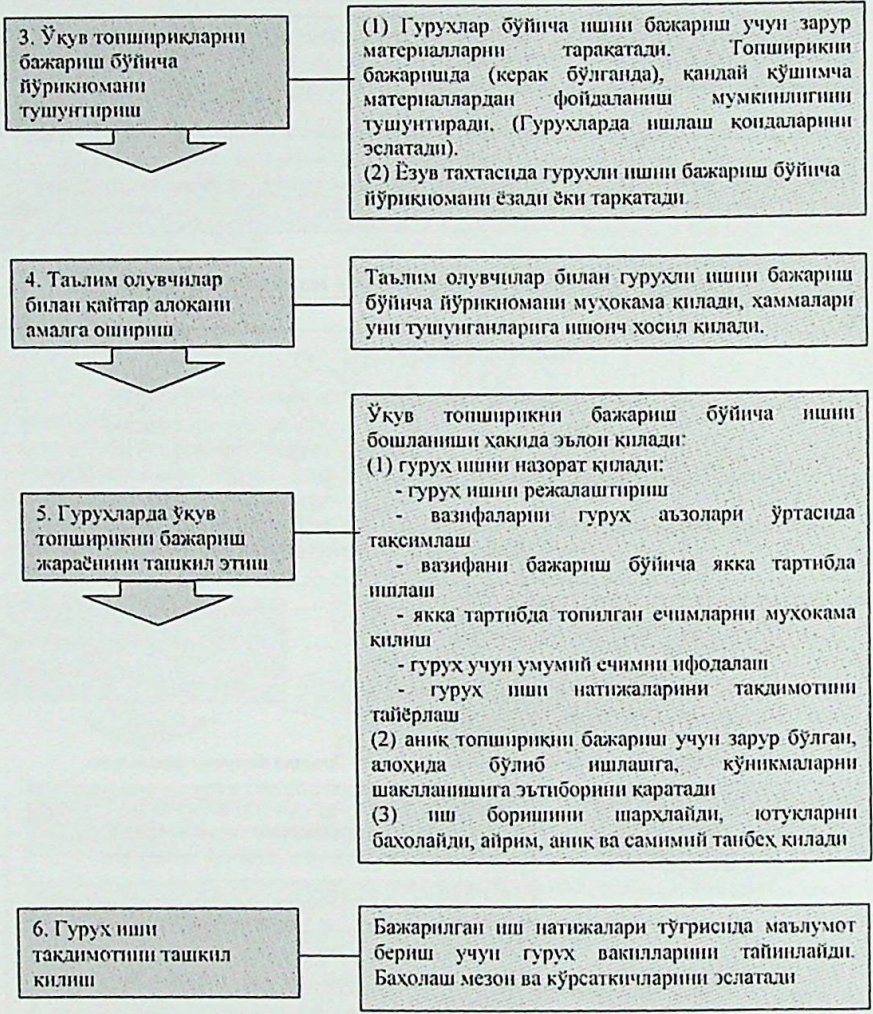
1. Таълим олувчиларни гуруҳларга тақсимлаш

2. Ўқув топшириқларни тарқатиш

Таълим берувчи фаолияти

Танланган кичик гуруҳларга бирлаштириш йўли асосида таълим олувчиларни гуруҳларга бўлади

- (1) Билим орттиришлик вазифани (муаммоли вазиятни таклиф қилади) белгилайди, таълим олувчилар билан биргаликда уни ечиш йўли ва тартибини муҳокама қилади (амалиётда амалга ошириш).
- (2) Иш якуни бўйича қандай натижалар кутулишини тушунтиради.
- (3) Гуруҳларда ҳамкорликдаги фаолиятни тақдим этиш шаклини маълум қилади. Ҳар бири ва бугун гуруҳининг натижаларини баҳолаш мезонларини тушунтиради.

III. Назорат-якуний босқич

Технологик ишлар

Таълим берувчи фаолияти

Яқун ясаш, таҳлил қилиш
ва баҳолаш

(1) Натижалар текширувни ўтказди:

- гуруҳнинг ҳар бир иштирокчиси билан гаплашди;

- Ёки буни аввалдан тайинланган назоратчи қилиши мумкин;

- Ёки топшириқни бажариш вақтида ўзлаштирилган материалга тааллуқли бўлган тест ўтказди;

- Ёки ҳар бир гуруҳ берилган материал бўйича бошқалар маълумот олганликларини аниқлаш учун, ўзаро текшириш учун савол бериши ёки тайёрлаши мумкин. Бунда гуруҳ аъзолари тестга (текширувга) тайёрланишларида бир-бирларига ҳамкорликда ёрдам беришларига руҳсат беради.

(2) Гуруҳ ишини таҳлил қилади, топшириқ бажарилишининг яқунини қилади, эришилган мақсад тўғрисида хулосалар чиқаради.

II-ҚИСМ. ТРЕНИНГ ИШТИРОКЧИЛАРИ ТОМОНИДАН ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ҲАМКОРЛИҚДА ЎҚИШ ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ

2.1. “Шакар, асал, патока” мавзуси бўйича гуруҳларда ҳамкорликда ўқишнинг педагогик технологияси (лавҳа)

Р. Бабажанова, Урганч туризм ва тадбиркорлик касб-ҳунар коллежи

2.2. “Конституциявий ҳуқуқ” мавзуси бўйича гуруҳларда ҳамкорликда ўқишнинг педагогик технологияси (лавҳа)

Ф. Жумаева, Бухоро муҳандислик технологиялар институти қошидаги 1-сон академик лицей

2.3. “Болаларда рахит касаллиги. Экссудатив – катарал диатез. Спазмофилия” мавзуси бўйича гуруҳларда ҳамкорликда ўқишнинг педагогик технологияси (лавҳа)

С. Шодиева, П.Ф. Боровский тиббиёт коллежи

2.4. “Математика маятник ёрдамида эркин тушиш тезланишини аниқлаш” мавзуси бўйича гуруҳларда ҳамкорликда ўқишнинг педагогик технологияси (лавҳа)

Д. Ходжаева, Тошкент Сергели тиббиёт коллежи

2.5. “Сўзларнинг тузилишига кўра турлари. Содда, кўшимча сўзлар ва уларнинг услубий қўлланиши” мавзуси бўйича гуруҳларда ҳамкорликда ўқишнинг педагогик технологияси (лавҳа)

Ш.Ҳамроева, БухДУ қошидаги 1-сон академик лицей

2.1

“Шакар, асал, патока” мавзуси бўйича гуруҳларда ҳамкорликда ўқишнинг педагогик технологияси (лавҳа)
Р. Бабажанова, Урганч туризм ва тадбиркорлик касб-ҳунар коллежси

2.1. Ўқув машғулотининг ўқитиш технологияси модели

<i>Вақт: 2 соат</i>	<i>Талабалар сони: 30</i>
<i>Ўқув машғулоти шакли ва тури</i>	Назарий- тўлиқ комбинацияланган ўқув машғулоти
<i>Ўқув машғулоти режаси</i>	1. Шакар ва канд упаси. 2. Асал. 3. Карамель патокаси (киём).
<i>Ўқув машғулоти мақсади:</i> кандолатпазликда ишлатилмаган ширинлаштирувчи моддалар шакар, асал ва патокаларга тавсиф бериш, уларни ишлатишга тайёрлаш тўғрисида билимларини шакллантириш	
<i>Педагогик вазифалар:</i>	<i>Ўқув фаолияти натижалари:</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Шакар кимёвий таркиби, хоссалари ва кандолатпазликда ишлатилиш моҳияти билан таништириш; • Асал кимёвий таркиби ва кандолатпазликда аҳамиятини кўрсатиш; • Карамель патокаси ҳақида маълумот бериш; • Шакар, асал ва патокани ишлашга тайёрлаш йўлларини кўрсатиш. 	<ul style="list-style-type: none"> • Шакар таркиби, хоссалари ва ишлатиш моҳиятини айтиб бера оладилар; • Асал таркибини такрорлаб берадилар, кандолатпазликдаги аҳамиятини тушунтира оладилар; • Карамель патоканинг аҳамиятини айтадилар; • Шакар, асал ва патокани ишлашга тайёрлаш жараёнларини тушунтирадилар.
<i>Ўқитиш усуллари</i>	Ахборотли- кўргазмали кичик маъруза, намойиш, тушунтириш
<i>Ўқув фаолиятини таъкил этиш шакли</i>	Жамоавий, индивидуал, гуруҳли
<i>Ўқитиш воситалари</i>	Дарслик, ёзув тахтаси, кўргазмали материаллар слайдлар, компьютер тизими, карточкалар, график органайзер- “Концептуал жадвал”
<i>Ўқитиш шароити</i>	Махсус техник воситалар билан жиҳозланган, гуруҳларда ишлашга мўлжалланган аудитория
<i>Қайтар алоқанинг усул ва воситалари</i>	Озгаки назорат, кузатиш, савол-жавоб, карточка-саволлар, тезкор-сўров.

Ўқув машғулотининг технологик харитаси

<i>Иш босқичлари ва вақти</i>	<i>Фаолият мазмуни</i>	
	<i>Ўқитувчи</i>	<i>Ўқувчи</i>
<p>1-босқич. Ўқув машғулотиغا кириш (20 дақ.)</p>	<p>Ташкилий бошланғич. 1.1. Саломлашди, хона озадалигини ва ўқувчиларнинг тайёргарлигини текширади. Йўқлама қилади ва журнални тўлдирди. 1.2. Мавзунинг номи, мақсад ва қутилаётган натижаларни етказди. Мавзуларнинг ўзаро алоқасини ёритади, уларга қисқа тавсиф беради, фан микёсида бажариладиган услубий ва ташкилий ишлар хусусиятларини тушунтиради. Ўзлаштириш даражсини текшириш. 1.3. Ҳар бир талабани ўтилган мавзу бўйича ўзлаштириш даражасини карточка-саволлар орқали текширади (1- илова) . 1.4. Талабалар билиминини баҳолайди ва янги ўқув материалга олиб киради.</p>	<p>Дарсга тайёргарлик кўрадилар, йўқламага жавоб берадилар. Тинглайдилар Мавзунини ва режани ёзиб оладилар.</p> <p>Саволларга индивидуал тарзда жавоб берадилар.</p>
<p>2-босқич. Асосий (60 дақ.)</p>	<p>Янги ўқув материал баёни. 2.1. Слайдларни Power point тартибда намойиш ва шарҳлаш билан мавзу бўйича асосий назарий ҳолатларини баён қилади. (2- илова). 2.2. Жалб қилувчи саволлар беради. 2.3. Мавзунинг ҳар бир қисми бўйича ҳулосалар қилади, энг асосийларига эътибор қаратади, берилаётган маълумотларни дафтарга қайд этишларини эслатади. 2.2. Шакар, асал ва патокаларнинг кимёвий таркибининг асосий хусусиятларини ёритади. ("Концептуал" жадвал) (3- илова). 2.3. Ҳамир тайёрлаш жараёнида ширинлаштирувчиларнинг аҳамияти ва ишлашга тайёрлаш жараёнларини тушунтиради. Янги ўқув материални мустаҳкамлаш. 2.4. Жараён кичик гуруҳларда давом этишини маълум қилади. 2.5. 3 та кичик гуруҳларга бўлади, кичик гуруҳда ишлаш қондаси билан таништиради ва ишни бажариш йўриқномасини беради (4- илова). Ҳар бир гуруҳга топширик беради (5- илова) ва баҳолаш мезонини билан таништиради. (6- илова). 2.6. Топширикни қай даражада тушунганликларини аниқлаш мақсадида қайтар алоқа ўтказди. 2.7. Гуруҳларда ишларини бошлашга рухсат беради. 2.8. Бажариш жараёнини кузатади, маслаҳатлар беради.</p>	<p>Кузатадилар.</p> <p>Саволларга жавоб берадилар, маълумотларни дафтарга қайд қиладилар.</p> <p>Диккат қиладилар.</p> <p>Кичик гуруҳларга бўлинадилар.</p> <p>Ҳар бир гуруҳ ўз топширик варақлари бўйича фаолиятини бошлайди. Ҳар бир гуруҳ сардорлари</p>

	<p>2.9. Ишга ажратилган вақт тугаганини маълум қилади, гуруҳлар тақдимотини ташкил этади. Гуруҳ аъзоларига диққат билан эшитишларини ва саволлар беришларини, шу билан бирга ўзаро бир-бирларини баҳолашларини эслатади. Жавобларни тўлдирлади ва кискача хулосалар қилади.</p> <p>2.10. Гуруҳлар ишини ўзаро баҳолашни ўтказлади.</p>	<p>чикиб ўз ишларини тақдим қилишларини айтади . Берилган кўшимча саволларга жавоб берадилар.</p> <p>Гуруҳ иш натижаларини ўзаро баҳолайдилар.</p>
<p>3-босқич. Яқуний (10 дак.)</p>	<p>4.1. Мавзу бўйича яқун қилади, қилинган ишларни келгусида касбий фаолиятларида аҳамиятга эга эканлиги муҳимлигига талабалар эътиборини қаратади.</p> <p>4.2. Талабалар фаолиятини ва белгиланган ўқув мақсадларига эришилганлик даражасини тахлил қилади ва баҳолайди</p> <p>4.3. Мустақил ишларни учун вазифа беради: (7- илова).</p>	<p>Диққат қиладилар.</p> <p>Топширикни ёзадилар</p>

4- илова

Гуруҳда ишлаш қондалари:

- ҳар ким ўз ўртоқлари нутқини хушмуомалалик билан тинглаши зарур;
- ҳар ким фаол, биргаликда ишлаши, берилган топшириққа масъулиятли ёндашиши зарур;
- ҳар ким ёрдамга муҳтож бўлганда уни сўраши зарур;
- ҳар кимдан ёрдам сўралса, ёрдам қилиши зарур;
- ҳар ким гуруҳ иши натижаларини баҳолашда иштирок этиши зарур

Гуруҳда топширикни бажариш йўриқномаси:

1. Гуруҳда лидерни сайланг.
2. Топширик билан танишинг ва уни қандай қилиб бажаришингизни муҳокама қилинг.
3. Топширикни бажаринг.
4. Тақдимотга тайёрланг.
5. Тақдимот ўтказинг.
6. Гуруҳлар ишини баҳоланг.

Гуруҳли иш учун ўқув топширик

Ўқув топширик

1-гуруҳ

1. Саволга жавоб беринг: Қандолат маҳсулотлар таркибида ортиқча шакар хамир ва маҳсулот сифатига қандай таъсир этади?
 2. Бунинг сабабларини келтиринг.
 3. Шакарга доир 3-та тест саволларини тузинг.
- Эслатма:* иш бажариш йўриқномасига амал қилинг.

Ўқув топширик

2-гуруҳ

1. Саволга жавоб беринг: Қандолат маҳсулотлар таркибидаги асал қандай қилиб маҳсулот хоссаларини ўзгартиради?
 2. Бунинг сабабларини келтиринг.
 3. Асалга доир 3-та тест саволларини тузинг.
- Эслатма:* иш бажариш йўриқномасига амал қилинг.

Ўқув топширик

3-гуруҳ

1. Саволга жавоб беринг: Патокадан фойдаланиш қандай натижа беради?
 2. Бунинг сабабини келтиринг.
 3. Патокага доир 3-та тест саволларини тузинг.
- Эслатма:* иш бажариш йўриқномасига амал қилинг.

Гуруҳлар ишини баҳолаш кўрсаткич ва мезонлари

Гуруҳ	Маълумотни тушунарлиги ва аниқ жавоб Мах балл: 2 балл	Ишни тўлиқ бажарилиши Махбалл: 1балл	Вақтга амал қилиш Мах балл: 1 балл	Гуруҳ фаоллиги Мах балл: 1 балл	Жами Мах балл: 5 балл
1					
2					
3					

2.2

“Конституциявий ҳуқуқ” мавзуси бўйича гуруҳларда ҳамкорликда ўқинишнинг педагогик технологияси (лавҳа)
Ф. Жумаева, Бухоро муҳандислик технологиялар институти
қошидаги 1-сон академик лицей

3.1. O'quv mashg'ulotining ta'lim texnologiyasi modeli

<i>Mashg'ulot vaqti- 2soat</i>	Talabalar soni: 30ta
<i>O'quv mashg'ulot shakli va turi</i>	Nazariy-to'liq o'quv mashg'uloti
<i>O'quv mashg'ulot rejası</i>	1. Konstitutsiyaviy huquq fanining predmeti, vazifasi. Konstitutsiyaning vujudga kelish tarixi. 2. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi:</i> Konstitutsiyaviy huquq fanining predmeti, vazifasi to'g'risida umumiy tushunchalarni va bilimlarni shakllantirish.	
<i>Pedagogik vazifalar:</i>	<i>O'quv faoliyati natijalari:</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Konstitutsiyaviy huquq fanining o'rni va uning vazifalari bilan tanishtirish; • Konstitutsiyaning vujudga kelish tarixi va uning normativ hujjat sifatidagi ahamiyatini tushuntirish; • O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi uning qabul qilish jarayoni va mazmun mohiyatini ochib berish. 	<ul style="list-style-type: none"> • Konstitutsiyaviy huquq fanining predmeti mohiyati va vazifalarini tushuntiradilar; • Konstitutsiyaning vujudga kelish tarixi va uning normativ hujjat sifatidagi ahamiyatini aytib beradilar; • O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi uning qabul qilish jarayoni va mazmun mohiyatini aytadilar.
<i>O'qitish metodlari</i>	Ko'rgazmali-axborotli ma'ruza, suhbat, kitob bilan ishlash.
<i>O'quv faoliyatini tashkil etish shakllari</i>	Ommaviy, jamoaviy, guruhlarda ishlash.
<i>O'qitish vositalari</i>	Darslik, proektor, kompyuter, flipchart, marker, skotch, ekspert varaq, doska.
<i>O'qitish sharoiti</i>	O'TV bilan jihozlangan, guruhli ishlashga moslashtirilgan auditoriya.
<i>Qaytar aloqaning usul va vositalari</i>	Og'zaki nazorat: savol-javob

O'quv mashg'ulotining texnologik xaritasi

<i>Faoliyat bosqichlari</i>	<i>Faoliyat mazmuni</i>	
	<i>o'qituvchining</i>	<i>Talabalarning</i>
I. Kirish bosqichi (5 daqiqa).	Tashkiliy qism. 1.1. O'quvchilarni davomatini va darsga tayovgarligini tekshiradi. 1.2. Mavzuning nomi, maqsadi, rejalashtirilgan o'quv mashg'ulot natijalari va uni o'tkazish rejası bilan tanishtiradi va yozdiradi. 1.3. Mashg'ulotni borish tartibi va baholash mezonlarini bilan tanishtiradi (1-ilova).	Diqqat qiladilar, yozadilar.

<p>II. Asosiy bosqich (70 daqiq).</p>	<p>Yangi mavzu bayoni. 2.1. Insetr texnikasidan foydalanib darslikni mustaqil o'qish topshirig'i to'g'risida eslatadi. Ushbu mavzu bo'yicha yangi nimani bilganlari to'g'risida o'ylab ko'rishni taklif etadi, tezkor-so'rov o'tkazadi, bir necha javoblarni eshitadi va ish kichik guruhlarga davom etishini ma'lum qiladi. Yangi mavzuni mustaxkamlash. 2.2. Ixtiyoriy belgi bo'yicha talabalarni 3 kichik guruhlarga bo'ladi. Har bir guruh mavzuning bir savol bo'yicha "ekspertlar" bo'lishini va boshqalarni o'qitishini ma'lum qiladi. A32 qog'oz varaqlarini va ekspert varaqlarini tarqatadi va guruhlarda ishlarni tashkillashtiradi (3-ilova). 2.3. Guruhlarda ishlash qoidasini eslatadi, yo'naltiradi, tushuntiradi (4-ilova). 2.4. Talabalar topshiriqni qay darajada tushunganliklarini aniqlash maqsadida qaytar aloqa o'tkazadi. Quzatadi, maslahat beradi. 2.5. Taqdimotni boshlanishini ma'lum qiladi. Maslahatchi sifatida faoliyat yuritadi. 2.6. Har bir kichik guruh taqdimotidan so'ng mavzu savoli mazmunidagi asosiy jihatlari bo'yicha talabalar diqqatini jalab qilib, xulosalar qiladi. 2.7. Ma'ruza rejasiga muvofiq mavzuning umumlashtiruvchi sharhini o'tkazadi, taqdimot vaqti hal etilmagan savollarga javob beradi, talabalar diqqatini ko'rgazmali materialdan foydalanib asosiy larga qaratadi (4-ilova).</p>	<p>Javob beradilar</p> <p>Kichik guruhlarga bo'linadilar, ishlarni tashkillashtiradilar.</p> <p>Guruh sardorlari ko'rgazmali material orqali axborotlarni etkazadilar.</p> <p>Diqqat qiladilar.</p>
<p>III. Yakuniy bosqich (5 daqiq).</p>	<p>Mashg'lot yakuni. 3.1. Mavzuni umumlashtiradi, umumiy xulosalar qiladi, yakun yasaydi, savollarga javob beradi. 3.2. Guruhlarga o'zaro baholash natijalarini ma'lum qilishlarini taklif qiladi. Natijalarni sharhlaydi. 3.3. Mustaqil ish uchun vazifa beradi: savollariga og'zaki javob berish, vaziyatlarga izoh berish (5-ilova).</p>	<p>Diqqat qiladilar. Savol beradilar. Baholash natijalarini ma'lum qiladilar. Vazifani yozib oladilar.</p>

I-ilova

Guruh ish natijalarini baxolash mezonlari

<i>Ko'rsatkichlar</i>	<i>Maks.ball</i>	<i>Gurux ishi natijalarining baxosi</i>			
		<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Ma'lumotning to'liqligi	1				
Taqdimot (ma'lumotning chizmalı tarzda taqdim etilishi)	2				
Guruhning faollik darajasi (qo'shimchalar kiritish, savol-javoblar berish)	2				
<i>Ballarning maksimal xajmi</i>	5				

GURUHЛИ ISH UCHUN O'QUV TOPSHIRIQLARI

Ekspert varaq №1 Konstitutsiya

1. Konstitutsiyaning vujudga kelish tarixini gapitib bering.
2. Dunyo davllari Konstitutsiyalariga ta'rif bering.

Eslatma: topshiriqni bajarish yoriqnomasiga amal qiling

Ekspert varaq №2 Konstitutsiyaviy huquq fani

1. Konstitutsiyaviy huquq fanining vazifalarini aytib bering.
2. Konstitutsiyaviy huquq normalari haqida gapitib bering.
3. Konstitutsiyaviy huquq normalari bilan tartibga solinadigan ijtimoiy munosabatlariga ta'rif bering.

Eslatma: topshiriqni bajarish yoriqnomasiga amal qiling.

Ekspert varaq №3 O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasini qabul qilinishi to'g'risida gapitib bering.
2. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining tarkibiy tuzilishini aytib bering.

Eslatma: topshiriqni bajarish yoriqnomasiga amal qiling.

Гуруҳда топшириқни бажариш йўриқномаси:

1. Guruh liderini tanlang.
2. Topshiriq bilan tarnishing va uni bajarish yo'lini muhokama qiling.
3. Taqdimotni rasmiylashtiring.
4. Taqdimot o'tkazing.
5. Guruhlar ishini baholashini o'tkazing.

Гуруҳларда ишлаш қондаси

Шерингизини диққат билан тингланг.

Гуруҳ ишларида узаро фаол иштирок этинг, берилган топшириқларга жавобгарлик билан ёндашинг.

Агар ёрдам керак бўлса, албатта мурожаат қилинг.

Агар сиздан ёрдам сўрашса, албатта ёрдам беринг.

Гуруҳлар фаолиятининг натижаларини баҳолашда ҳамма иштирок этиши шарт.

Кўйилдагиларни аниқ тушунишимиз лозим:

- Бошқаларга ўргатиш орқали ўзимиз ўрганамиз!
- Биз битта кемадамиз: ёки биргаликда сузиб чиқамиз, ёки биргаликда чўкиб кетамиз.

2.3

“Болаларда рахит касаллиги. Экссудатив – катарал диатез. Спазмофилия” мавзуси бўйича гуруҳларда ҳамкорликда ўқининг педагогик технологияси (лавҳа)
С. Шодиева, П.Ф. Боровский тиббиёт коллежиси

2.1. Ўқув машғулотининг ўқитиш технологияси модели

<i>Машғулот вақти-4 соат</i>	<i>Талабалар сони: 15 та</i>
<i>Машғулотишакли ва тури:</i>	Амалий -билимларни мустаҳкамлаш ва кўникма ва малакаларни шакллантириш бўйича ўқув машғулоти
<i>Ўқув машғулот режаси:</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1.Бемор ҳолатини баҳолаш йўллари. 2.Витамин Д₂ дозасини ҳисоблаш. 3.Болаларни ультрабинафша нурлари билан нурлантириш. 4.Экссудатив-катарал диатезда терини парваришлаш. 5. Ларингоспазмада шошилнч ёрдам кўрсатиш.
<i>Ўқув машғулотининг мақсади:</i>	Болаларда рахит касаллиги. Экссудатив – катарал диатез.Спазмофилия тўғрисида билимларини мустаҳкамлаш, назарий билимни ўқиниш бўйича қўллаш, ҳаракатларни тартиб бўйича бажариш кўникмаларини ривожлантириш.
<i>Педагогик вазифалар:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Болаларда рахит касаллиги. Экссудатив–катарал диатез. Спазмофилия тўғрисида маълумотларни тизимлаштиришни ўргатиш; • Бемор ҳолатини баҳолашни ўргатиш; • Витамин Д₂ дозасини ҳисоблашни ўргатиш; • Болаларни ультрабинафша нурлари билан нурлантиришни ўргатиш; • Экссудатив – катарал диатезда терини парваришлашни ўргатиш; • Ларингоспазмада шошилнч ёрдам кўрсатишни ўргатиш. 	<i>Ўқув фаолияти натижалари:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Болаларда рахит касаллиги. Экссудатив–катарал диатез. Спазмофилияни тушунтирадидлар; • Бемор ҳолатини ҳолатини таҳлил қиладидлар; • Витамин Д₂ дозасини ҳисоблайдидлар, • Болаларни ультрабинафша нурлари билан нурлантирадидлар; • Экссудатив – катарал диатезда терини парваришлайдидлар; • Ларингоспазмада шошилнч ёрдам кўрсата оладидлар.
<i>Ўқитиш методлари</i>	Машқ, аклий ҳужум
<i>Ўқув фаолиятини ташкил этиш шакллари</i>	Жамоавий, гуруҳли, индивидуал
<i>Ўқитиш воситалари</i>	Ўқув услубий материал, “Кора кути”, муляжлар, тиббиёт ва парвариш қилиш жиҳозлари, дори воситалари.
<i>Ўқитиш шариоти</i>	ЎТВ билан ишлашга мослаштирилган аудитория
<i>Қайтар алоқанинг усул ва воситалари</i>	Оғзакан назорат: савол-жавоб, кузатув

2.2. Ўқув машғулотининг технологик харитаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
1-босқич. Мавзуга кириш (5 дақиқа)	<p>Ташкилий бошланғич.</p> <p>1.1. Талабалар давомати ва уларнинг машғулотга тайёргарлигини текширади.</p> <p>1.1. Ўқув машғулотининг мавзуси, мақсад ва кутилаётган натижалар билан таништиради, унинг аҳамиятини асослайди.</p> <p>1.2. Мавзу бўйича баҳолаш мезонларини маълум қилади (1-илова).</p> <p>1.4. Мавзунинг аҳамияти устида тўхталиб ўтади.</p>	<p>Машғулотга тайёрланадилар.</p> <p>Диккат қиладилар.</p> <p>Танишадилар.</p>
2-босқич. Асосий босқич (165 дақиқа)	<p>Мавзу бўйича bilimларини ривожлантириш (70 дақиқа):</p> <p>2.1. Мавзу бўйича bilimларини ривожлантириш мақсадида ўқувчиларни 3 та кичик гуруҳларга бўлади, “Қора кути” воситасидан фойдаланади.</p> <p>2.2. Гуруҳларда ишларни бажариш юзасидан йўриқнома беради. Ҳар бир кичик гуруҳларга тарқатилган “Қора кути” материалларини ичидан мавзуга таалукли бўлмаган маълумотларни олиб ташлашлари айтилади (2-илова).</p> <p>2.3. Топширикни қай даражада тушунганликларини аниқлаш мақсадида қайтар алоқа ўтказлади.</p> <p>2.4. Гуруҳларда ишни ташкил қилади, қондасини эслатади (3-илова). Гуруҳларни ишнинг диккат билан кузатади, маслаҳатлар беради.</p> <p>2.5. Ҳар бир гуруҳдан 1тадан вакил чиқиб, ўз ишларини таҳлил қилишлари айтилади.</p> <p>2.6. Ҳар бир кичик гуруҳ маълумотларни таҳлил қилиш вақтидаги хатоликлари ва камчиликлари ўқитувчи томонидан тўғирланади ва тўлдирилади.</p> <p>Бемор ҳолатини баҳолаш (80 дақиқа):</p> <p>2.7. Бемор ҳолатини баҳолашни ўргатиш мақсадида иш 3 та кичик гуруҳда давом этишини маълум қилади ва иш мазмуни билан таништиради, “Вазиятли масалалар”ни таркатади (4-илова).</p> <p>2.8. Вазиятли масалада қўйилган саволларга гуруҳ микёсида жавоб беришларини тушунтиради. Гуруҳларда ишлаш қондасини эслатади, йўналтиради, тушунтиради. Топширикни қай даражада тушунганликларини аниқлаш мақсадида қайтар алоқа ўтказлади.</p> <p>2.9. Гуруҳлар ишнинг кузатади, назорат қилади.</p>	<p>3 та кичик гуруҳларга бўлинадилар.</p> <p>Йўриқномага диккат қиладилар.</p> <p>Гуруҳларда ишларни бажарадилар.</p> <p>Ҳар бир гуруҳдан 1тадан вакил чиқиб, ўз ишларини таҳлил қиладилар.</p> <p>Йўл қўйилган хатоликлар ва камчиликларга диккат қиладилар.</p> <p>3 та кичик гуруҳга бўлиниб, “Вазиятли масалалар” билан танишадилар.</p> <p>Вазифаларга диккат қаратадилар.</p> <p>Гуруҳларда биргаликда ишлайдилар. Ахборотни тизимлаштириладилар.</p> <p>Гуруҳ сардорлари</p>

	<p>очик саволлар беради: “Нима учун бундай фикрдасиз” ва ўқувчилар ишнинг боришини шархлайди, уларга аниқ камчиликларни кўрсатади.</p> <p>2.10. Тақдимотни бошлангичини маълум қилади. Маслаҳатчи сифатида фаолият юритади. Шархлайди, аниқлаштиради, ўзгартиришлар киритади.</p> <p>2.11. Ҳар бир кичик гуруҳ тақдимотидан сўнг мавзу саволи мазмунидаги асосий жиҳатларни бўйича ўқувчилар диққатини жалб қилиб, хулосалар қилади.</p> <p>Ўзлаштирган муолажа ва кўникмаларини мустаҳкамлаш (15 дақиқа):</p> <p>2.12. Ўзлаштирган муолажа ва кўникмаларини мустаҳкамлаш мақсадида ўқувчиларга мавзуга оид бўлган витамин Д препаратларини рецептинини ва дозасини дафтарларига ёзиб беришлари айтилади (5-илова). Бу жараённи ўқитувчи диққат билан кузатиб туради.</p>	<p>кўргазмалли материал орқали ахборотларни етказадилар.</p> <p>Диққат қиладилар.</p> <p>Ҳар бир ўқувчи витамин Д препаратларинини рецептинини ва дозасинини дафтарларига ёздилар.</p>
<p>3-босқич. Якуний босқич (10 дақ.)</p>	<p>3.1. Мавзу бўйича якуни ясайди, қилинган ишларни келгусида касбий фаолиятларида аҳамиятга эга эканлиги муҳимлигига ўқувчилар эътиборини қаратади.</p> <p>3.2. Ўқувчилар фаолиятини таҳлил қилади ва баҳолайди.</p> <p>3.3. Уйга вазифа беради: 3- мавзуга тайёрланиб келиш.</p>	<p>Диққат қиладилар.</p> <p>Вазифани ёзиб оладилар.</p>

1-илова

Баҳолаш кўрсаткичлари ва мезонлари

Кўрсаткичлар	Баҳолаш			
	5	4	3	2
<p>Мавзу бўйича билимларини ривожлантириш: “Кора кутти” усулидаги фаолликларни</p>	<p>Мавзу бўйича маълумотларини тўлиқ баён қилади.</p>	<p>Мавзу бўйича маълумотларини нотўлиқ баён қилади.</p>	<p>Мавзу бўйича маълумотларини қисман баён қилади.</p>	<p>Мавзу бўйича маълумотларини умуман баён қилмайди.</p>
<p>Бемор ҳолатини баҳолаш: “Вазиятли масалалар” таҳлили</p>	<p>Ўқувчи вазиятга қўйилган ҳар 3 та саволга тўғри, аниқ, лўнда жавоб беради.</p>	<p>Ўқувчи вазиятга қўйилган 2 та саволга тўғри жавоб қайтаради, 3- саволга жавоб беришда баъзи камчилик ва хатоликларга йўл қўяди.</p>	<p>Ўқувчи вазиятга қўйилган 1- саволга тўғри жавоб қайтарса, 2 ва 3- саволга жавоб беришда қатта камчилик ва хатоликларга йўл қўяди ёки жавоб бера олмайди.</p>	<p>Ўқувчи вазиятга қўйилган ҳар 3 та саволга жавоб қайтара олмайди.</p>

Муолажа ва кўникмаларни шакллантириш:	Ўқувчи амалий муолажа ва кўникмани тўлиқ, хатосиз, тўғри шарҳлаб кўрсатиб беради.	Ўқувчи амалий муолажа ва кўникмани тўлиқ, хатосиз кўрсатиб беради, лекин шарҳлашда хатолик ва камчиликларга йўл қўяди.	Ўқувчи амалий муолажа ва кўникмани кўрсатиб беришда ҳам, шарҳлашда ҳам хатолик ва камчиликларга йўл қўяди	Ўқувчи амалий муолажа ва кўникмани кўрсатиб ва шарҳлаб бера олмайди.
<i>Жами:</i>	5	4	3	2

2-илова

Кичик гуруҳлар иш натижаларини баҳолаш мезонлари ва кўрсаткичлари

<i>Кўрсаткичлар</i>	<i>Макс.баҳо</i>	<i>Гуруҳ иши натижаларининг баҳоси</i>			
		<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Маълумотнинг тўлиқлиги	5				
Такдимот (маълумотнинг чизмани тарзда такдим этилиши)	5				
Гуруҳнинг фаоллик даражаси (кўшимчалар киритиш, савол-жавоблар бериш)	5				
Муолажа ва кўникмаларни бажаришдаги фаоллик даражаларни	5				
<i>Баҳоларнинг максимал ҳажми</i>	5				

3-илова

ГУРУҲЛИ ИШ УЧУН ЎҚУВ ТОПШИРИҚ

ЎҚУВ ТОПШИРИҚ

1. Қора қутидаги “Рахит” кассалигига оид маълумотларни ажратиш.
 2. Қора қутидаги “Спазмофилия” кассалигига оид маълумотларни ажратиш.
 3. Қора қутидаги Эксудатив – катарал диатез кассалигига оид маълумотларни ажратиш.
 4. Вазиятли масалани ечимини топинг.
 5. Витамин Д₂ дозасини ҳисобланг.
 6. Болаларни ультрабинафша нурлари билан нурлантириш йўллари ўрганиш ва амалда қўланг.
 7. Эксудатив – катарал диатезда терини парваришлаш йўллари ўрганиш ва амалда қўланг.
 8. Ларингоспазмада шошилнч ёрдам кўрсатиш йўллари ўрганиш ва амалда қўланг.
- Эслатма:* топшириқни ечишда ишни бажариш йўриқномасига амал қилинг.

Қора қути” материаллари

Маъзу: Рахит

- 2 ойликдан 2 ёшгача учрайди.
- Турли ёшли болаларда учрайди.
- Организмда витамин Д кўпайиб кетганидан келиб чиқади.
- Кальций ва фосфор алмашинуви бузилмайди.
- 4 та давр билан кечади.
- 1 – давр бошланғич даври; 2 – даври авжига чиқиш даври; 3 – давр тузалиш даври; 4 – давр асорат қолиш даври.
- Бошланғич даврида суякларда деформациялар юзага келади.
- Авжига чиққан даврида: олимпик пешона, эгарсимон бурун, товук кўкрак, рахитик билакзук, сколиоз, оёқларнинг “х” ёки “о” симон кийшайиши кузатилади.
- Тузалиш даври: МНС яхшиланади, бола тинчланади, терлаш камаяди, суяклар қаттиқлашади, тишлар чиқа бошлайди.
- Қолдиқ асоратлар даврида: бола инжикланади, кўп терлайди, сочи тўкилади.
- Даволаш: овқатида кальций ва фосфорга бой маҳсулотлар, мева шарбаглари, мева сабзавот пюрелари, тухум сариги, очик ҳавода кўпроқ сайр қилдириш, укалаш ва хвойли ванналар буюрилади.
- Специфик даво: витамин Д буюрилади.

Маъзу: Спазмофилия

- Спазмофилия – “ spazmos ” тортишиш ва “ filiya ” мойиллик деган маънони билдиради.
- Спазмофилияда қонда кальций миқдори кўпайиб кетади.
- Спазмофилия 1 – 2 яшар болаларда кўпроқ учрайди.
- Клиникаси: касалликнинг 2 хил шакли тафовут қилинади: бошланғич ва авж олиш.
- Хвостек симптоми: юз мушакларининг турли жойларида, оғиз бурчагидан сал юқориқоққа туртиб кўрилса, оғиз, бурун ва ковок мушакларининг пирпираб учиши кузатилади.
- Труссо симптоми: Хвостек симптомининг бошка номи.
- Маслов симптоми: Бадалига салгина игна санчилганда бемор боланинг нафаси киска муддатга тўхтаб қолади. Соғлом болаларда нафаси тезлашади ва чуқурлашади.
- Очик турида: ларингоспазм хуружи: бола йиғлаганда, кичкирганда, қаттиқ овоз чиқариб нафас олади. Кейин нафас олиш бирдан тўхтайтиди. Кўқариб, ҳушдан кетади. Кўзлари қатта очилади, совуқ тер босади. Бир оз вақтдан сўнг бола шовқинли нафас ола бошлайди.

Мавзу: Экссудатив – катарал диатез

- Экссудатив – катарал диатез касаллик эмас, конституция аномалияси ҳисобланади.
- Аллергик ҳолатларга кирмайди.
- Тери ва шиллик қаватлари катарал яллигланишга мойил ҳисобланади.
- Бошнинг сочли қисмида саргимтир кепаклашиб турадиган доғлар пайдо бўлади – бу доғлар “Гнейс” дейилади.
- Бола парвариши яхши бўлсада териси бичилади, айниқса, чов, қўлтик ости, кулок орқаси, бўйнида, бўгим соҳасида, тиззаларида кўпроқ кузатилади.
- Экссудатив – катарал диатезли бола респиратор касалликлар билан умуман касалланмайди.
- Конъюнктивит, отит, гипотрофия кўп кузатилади. тез- тез ичи бузилади.
- Рангпар, ковоклари шишган, тили “географик харита” кўринишида, иштаҳаси юқори, баъзан паст бўлади.
- ЭКД ли болаларда юқумли касалликлар оғир кечади.
- Даволашда: аввало овқат рационидан аллергия маҳсулотлар олиб ташланади.
- Қичишиш ва безовталаниш пайдо бўлса, антигистамин препаратлари: диазолин, супрастин, кетотифен буюрилади.

4-илова

Вазиятли масала

Гуруҳ № 1

Она 5 ойлик фарзандини маҳалла педиатрига олиб чиқди.

Шикоятлари: уйқусининг бузилиши, кўп терлаш ва инжиклик.

Кўрувда: умумий аҳоли коникарли, t^0 36,5, бошнинг сочли қисмининг энса соҳасида сочи сийраклашган, боши бироз катта, энса суяги юмшоқлиги кузатилади. Аускультацияда: пуэрил нафас, юракда ортикча шовкин йўқ. Пальпацияда: жигар бироз катталашган, огриксиз.

Анамнездан: муддатидан туғилган, туғилгандаги тана вазни 3200 гр бўлган. 3 ойгача кўкрак билан боқилган. Ҳозирда сунъий овқатлангиришда, қўшимча овқат берилмаган. Очик ҳавога кўп чиқмайди. Чиниктирилмаган. Ич келиши баъзан қабзият кузатилади, баъзан суюқлашади.

Тавсиялар: *Қуйидаги саволлар асосида вазиятли масалани таҳлил қилинг.*

Саволлар:

1. Сизнинг тахминий ташхисингиз?
2. Ташхисни тасдиқлаш учун қандай лаборатор текширувлар ўтказилиши керак?
3. Қандай даво чора тadbирлари ўтказилади?

Вазиятли масала

Гуруҳ № 2

Она 6 ойлик фарзандини маҳалла педиатрига олиб чиқди.

Шикоятлари: безовталик, терида тошмалар ва бурмаларда кизаришлар борлиги.

Кўрувда: умумий аҳволи қониқарли, ҳарорати $36,4^{\circ}\text{C}$, тоз, бўйин, қўл ва оёқ териларида, майда нуқтасимон пушти кизгиш рангли тошмалар, чов бурмасида, думбасининг оралари ва қўлтик ости соҳаларида бичилишлар бор. Тили географик харита кўринишида, сочида гнейслар мавжуд. Аускультацияда: пуэрил нафас, юракда шовқин йўқ. Пальпацияда: жигар ва талок катталашмаган. Ич келиши тез – тез суюқлашиб туради.

Анамнездан: муддатда тугилган, вазни 3700 гр бўлган, табиий овқатлангиришда, қўшимча овқатлар берилади. Юкори нафас аъзолари касалликлари билан тез – тез оғриб туради.

Тавсиялар: Қуйидаги саволлар асосида вазиятли масалани таҳлил қилинг.

Саволлар:

1. Сизнинг тахминий ташхисингиз?
2. Ташхисни тасдиқлаш учун қандай лаборатор текширувлар ўтказилиши керак?
3. Қандай даво чора тadbирлари ўтказилади?

Вазиятли масала

Гуруҳ № 3

Она 11 ойлик фарзандини маҳалла педиатрига олиб чиқди.

Шикоятлари: уйқусининг бузилиши, кўп терлаш, қаттик овоз чиқариб, нафаси тўхтаб қолиши.

Кўрилганда: умумий аҳволи қониқарли, энса соҳасида сочи сийраклашган, боши бироз катта. Врач кўригида ўтирганда бола безовталаниб, кичкириб нафаси тўхтаб, кўкариб ҳушдан кетди. Врач ёрдам бергандан кейин бола яна нафас ола бошлади. Аускультацияда: шовқинли нафас, нафас сони 1 дақиқада 40 та, пульс 150 марта 1 дақиқада. Пальпацияда: жигари бироз катталашган, оғрикисиз. Ич баъзан котади, баъзан суюқлашади.

Анамнездан: муддатда тугилган, тугилгандаги тана вазни 3600 гр бўлган, 6 ойгача кўкрак билан боқилган. Ҳозирда аралаш овқатлангиришда, қўшимча овқатдан манний бўтқаси ва олма шарбати берилади.

Тавсиялар: Қуйидаги саволлар асосида вазиятли масалани таҳлил қилинг.

Саволлар:

1. Сизнинг тахминий ташхисингиз?
2. Ташхисни тасдиқлаш учун қандай лаборатор текширувлар ўтказилиши керак?
3. Қандай даво чора тadbирлари ўтказилади?

Витамин Д₂ дозасини ҳисоблаш бўйича маълумотлар

Эргокальцеферол	Ичишга	Витамин Д ₂ Спиртли эритмаси 0,5%	Рахит профилактикасида Суткалик доза 500ХБ. Даволовчи суткалик доза 1000-2000 ХБ.
Витамин Д₂ ва унинг метаболитлари			
Вигантол	Ичишга	Ёғли эритма 0,0625%, (1 – томчида 650ХБ, 1мл 30 томчи 20000ХБни ташкил этади).	Рахит профилактикасида Суткалик доза 500ХБ. Рахит, спазмофилия ва гипокальциемияни даволашда хафтага 200000ХБ 2 хафта мобайнида. (кальций тузлари билан)
Аквадетрим	Ичишга	Сувли эритма 1 мл да 15000ХБ	Рахит профилактикасида Суткалик доза 500ХБ. Рахит, спазмофилия ва гипокальциемияни даволашда хафтага 200000ХБ 2 хафта мобайнида.

2.4

“Математика моятник ёрдамида эркин тушиш тезланishi
аниқлаш” мавзуси бўйича гуруҳларда ҳамкорликда ўқишнинг
педагогик технологияси (лавха)

Д. Ходжаева, Тошкент Сергели тиббиёт коллежи

<i>MAVZU: 2-Laboratoriya ishi. Matematik mayatnik yordamida erkin tushish tezlanishini aniqlash.</i>	
<i>Laboratoriya mashg'ulotining o'qitish texnologiyasi</i>	
<i>Mashg'ulot vaqti-2 soat</i>	<i>O'quvchilar soni-30 nafar;</i>
<i>Mashg'ulot shakli</i>	Амалий-Laboratoriya mashg'uloti
<i>Mashg'ulot tuzilishi</i>	1. Mavzuga kirish. 2. Tayanch bilimlarni faollashtirish. 3. Ishni bajarish uchun tayyorlash. 4. Guruhlarda laboratoriya ishini bajarishni tashkillashtirish. 5. Guruhlarda ish faoliyatini boshqarish. 6. Hulosa va hisobot tayyorlash
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi:</i> Matematik mayatnikdan foydalanib, erkin tushish tezlanishini anqlash bo'yicha amaliy ko'nikma va malakalarini shakllantirish.	
<i>Pedagogik vazifalar:</i> ➤ Matematik mayatnik yordamida erkin tushish tezlanishini aniqlash bo'yicha faoliyatni rejalashtirish va tashkillashtirish; ➤ Tebranma harakatning asoslarini ochib berish; ➤ Matematik mayatnik va uning	<i>O'quv faoliyatini natijalari:</i> ➤ Matematik mayatnik yordamida erkin tushish tezlanishini aniqlash bo'yicha bajariladigan ishlar mohiyatini biladilar, ➤ Tebranma harakatning asoslarini tushuntiradilar; ➤ Matematik mayatnik va uning

qismlarini ko'rsatadi; ➤ Matematik mayatnik yordamida erkin tushish tezlanishini aniqlashni o'rgatish; ➤ Erkin tushish tezlanish son qiymatini o'zgarmas ekanligini ko'rsatish; ➤ Matematik mayatnik yordamida erkin tushish tezlanishini aniqlash mumkinligini isbotlash.	qismlarini biladilar; ➤ Matematik mayatnik yordamida erkin tushish tezlanishini aniqlaydilar; ➤ Erkin tushish tezlanishi son qiymatining o'zgarmas ekanligini isbotlaydilar; ➤ Matematik mayatnik yordamida erkin tushish tezlanishini aniqlash bo'yicha hisobot tayyorlaydilar.
<i>O'qitish metodlari</i>	Laboratoriya metodi, yo'riqnom, tushuntirish, namoyish, ko'rsatish.
<i>O'qitish vositalari</i>	Laboratoriya jihozlari: Matematik mayatnik, o'lchov lentasi, vaqt o'lchagich; doska, slaydlar, ish varaqasi, yo'riqnom va rag'i.
<i>O'quv faoliyatini tashkil etish shakli</i>	Ommaviy, guruhli.
<i>O'qitish shart-sharoitlari</i>	Fizika fanidan laboratoriya ishlarini bajarishga moslashgan o'quv xonasi.
<i>Qaytar aloqaning usul va vositalari</i>	Og'zaki nazorat: Savol-javob Yozma nazorat: Hisobot.

2.2. Laboratoriya mashg'ulotining texnologik xaritasi

Faoliyat bosqichlari	Faoliyat mazmuni	
	O'qituvchi	O'quvchi
1-bosqich O'quv mashg'ulotiga kirish (10 minut)	1.1 Mashg'ulotning mavzusi va maqsadi bilan tanishtiradi. Erkin tushish tezlanish son qiymatini amalda aniqlash mumkinligini aytadi. (1-Illova) 1.2. Mashg'ulotda baholash mezonlari bilan tanishtiradi. (2-Illova) 1.3. Guruh o'quvchilarini 4 ta kichik guruhga bo'lib joylashtiradi. 1.4 Kichik guruhlarda ishlash qoidasini eslatadi. (3-Illova) Mashg'ulot shiori asosida ma'naviyat saboqlarini beradi.	Tinglaydilar; Aniqlashtiradilar Savollar beradilar; Joyalrini egallaydilar; Diqqat qiladilar,
2-bosqich Asosiy (70 minut)	2.1 O'quvchilarning mashg'ulotga tayyorgarligini va tayanch bilimlarini nazorat savollari orqali tekshiradi; (4-Illova) Savollarni guruhlar ketma-ketligi bo'yicha o'qiydi, o'quvchilar javoblarini qabul qiladi, sharxlaydi, hulosa qiladi. 2.2. Matematik mayatnik yordamida erkin tushish tezlanishini aniqlashda, ishni bajarish uchun yo'riqnom beradi, laboratoriya ishi qurilmasi bilan tanishtiradi, laboratoriya ishi bo'yich natija olish va hisobot tayyorlashni tushuntiradi. 2.3. Laboratoriya ishini bajarish bo'yicha guruhli faoliyatni tashkillashtiradi, "Ishni bajarish tartibi" yo'riqnomasi (5-Illova) bo'yicha laboratoriya ishini bajarishini aytadi. O'quv topshirig'ini tarqatadi. (6-Illova) Talabalar topshiriqni qay darajada tushunganliklarini aniqlash maqsadida qaytar aloqa o'tkazadi. Guruhlarda laboratoriya ishini bajarilish jarayonini nazorat qiladi. 2.4. Laboratoriya ishi natijalarini rasmiylashtirish bo'yicha o'quvchilar faoliyatini tashkillashtiradi;	Savollarga javob beradilar, Tinglaydilar; Diqqat qiladilar, savollar beradilar; Laboaratoriya ishini bajaradilar; Hisoblaydilar, yozadilar, Natijalarni solishtiradilar, yozadilar; Taqdimot qiladilar;

	2.5. Guruhli ish natijalarining tanlangan taqdimotini tashkillashtiradi;	
3-Bosqich Yakuniy (10 minut)	3.1 Olingan natijalarni umumlashtiradi, laboratoriya mashg'ulotining natijalarini izohlab beradi, maqsadga erishganlik darajasini aniqlaydi, yakun yasaydi; 3.2 Baholash mezonlari asosida o'quvchilarni baholaydi; 3.3 Mustaqil ishlash uchun vazifa beradi. <i>Vazifa:</i> Bajarylган laboratoriya ishi bo'yicha hisobot yozish; Bajaryladigan 3-laboratoriya ishining yo'riqnomasini daftarga qayd etish.	Tinglaydilar, yozadilar; Savollar beradilar; Tinglaydilar, Vazifani yozadilar;

2-Ilova

Baholash mezonlari		Baho
Tajriba va o'lchash ishlari tegishli ketma-ketlikda texnika xavfsizligiga rioya qilib bajarilsa, kerakli jihozlardan mustaqil foydalana olsa, tajriba natijalarining absolyut va nisbiy xatoliklarini to'g'ri hisoblay olsa va jadval asosida hulosani to'g'ri chiqargan bo'lsa, og'zaki hisobot topshirsa yoki taqdimotda ishtirok etsa.		5
Tajriba va o'lchash ishlari tegishli ketma-ketlikda texnika xavfsizligiga rioya qilib bajarilsa, kerakli jihozlardan mustaqil foydalana olsa, laboratoriya ishining natijasi to'g'ri hisoblansa, jadval asosida hulosani to'g'ri chiqarilgan bo'lib, og'zaki hisobot yoki taqdimotda ishtirok etmasa.		4
Tajriba va o'lchash ishlari tegishli ketma-ketlikda texnika xavfsizligiga rioya qilib bajarilsa, kerakli jihozlardan mustaqil foydalana olsa, laboratoriya ishining natijasini hisoblashda kamchiliklarga yo'l qo'ysa, hulosani to'g'ri chiqarilmagan bo'sa.		3
Laboratoriya ishini o'tkazish uchun kerakli jihozlarni tanlab, tajribani bajarishda xatolikka yo'l qo'ysa, tajribani o'tkaza olmasa.		2

Guruhlarda ishlash qoidasi

- ❖ Sheringingizni diqqat bilan tinglang.
- ❖ Guruh ishlarida o'zaro faol ishtirok eting, berilgan topshiriqlarga javobgarlik bilan yondoshing.
- ❖ Agar sizga yordam kerak bo'sa, albatta guruh a'zolariga murojaat qiling
- ❖ Agar sizdan yordam so'rashsa, albatta yordam bering.
- ❖ Guruhlar faoliyati natijalarini baholashda hamma ishtirok etishi shart!
- ↓ Shuni tushunmog'ingiz lozim:
- ☞ Boshqalarga o'rgatish orqali o'zimiz o'rganamiz;
- ☞ Biz bir kemadamiz: yoki birgalikda suzib chiqamiz, voki birgalikda cho'kib ketamiz;

4-Ilova

Matematik mayatnik yordamida erkin tushish tezlanishini aniqlash bo'yicha tayanch bilimlarini tekshirish uchun nazorat savollari:

1-Guruh savollari:

Bajariladigan laboratoriya ishining mavzusi, maqsadi va kerakli jihozlarning nomlarini ayting. Mavzu bo'yicha texnika xavfsizligi qoidalarini ketma-ketlikda tushuntiring.

2-Guruh savollari:

Matematik mayatnik yordamida erkin tushish tezlanishini aniqlash bo'yicha muhim bo'lgan nazariy asoslari nimalardan iborat?

3-Guruh savollari:

Ishni bajarish tartibi qanday bosqichlarda amalga oshiriladi?

4-Guruh savollari:

Matematik mayatnik yordamida erkin tushish tezlanishini aniqlashda natijaga erishish uchun qaysi hisoblash formulalaridan foydalaniladi?

5-Ilova

Ishni bajarish bo'yicha yo'riqnoma

1. Ipni imkoni boricha uzunroq holatda mahkamlab, uning uzunligi o'lchanadi. Olingan natija yoziladi. $l_1 = \dots m$.
2. Laboratoriya universal ta'minlash manbayiga lahza o'lchagich ulanadi.
3. Laboratoriya universal ta'minlash manbayi tok tarmog'iga ulanadi va uni ish holatiga keltiriladi.
4. Lahza o'lchagich ko'rsatkichi nol holatiga keltiriladi.
5. Sharchani muvozanat vaziyatidan uncha katta bo'lmagan burchakka og'dirib, u harakatga keltiriladi. Shu onda lahza o'lchagich ishga tushiriladi.
6. Matematik mayatnikning tebranishlar soni sanaladi. Mayatnik $N_1 = 30$ marta tebranganda lahza o'lchagich to'xtatiladi.
7. Lahza o'lchagichning ko'rsatishi qayd etiladi va jadvalga yoziladi. $t_1 = \dots s$.
8. $T = t/N$ ifodaga ko'ra l_1 uzunlikdagi mayatnikning tebranish davri $T_1 = \dots$ hisoblanadi.
9. $g = \frac{4\pi^2 l}{T^2}$ ifodaga ko'ra erkin tushish tezlanishi hisoblanadi. $g = \dots m/s^2$.
10. Mayatnik ipining uzunligini o'zgartirmasdan tebranishlar soni $N_2 = 40$ ta va $N_3 = 50$ ta hollari uchun tajriba yuqoridagidek takrorlanadi.
11. Olingan natijalar asosida mayatnik tebranish davri va erkin tushish tezlanishining qiymatlari aniqlanaib yoziladi.
12. Mayatnik uzunligini o'zgartirib, tajriba yuqorida ko'rsatilgan tartibda takrorlanadi.
13. Erkin tushish tezlanishining tajribalarda olingan qiymatlarining o'rtachasi hisoblanadi.
14. Olingan natijalar jadvalga qayd etiladi.

Guruhlar uchun o'quv topshirig'i

O'quv topshirig'i

1. Matematik mayatnikning ishlash prinsipini o'rganing.
2. Matematik mayatnikni ish holatiga tayyorlang.
3. Yo'riqnoma asosida ishni bajaring. Olingan natijalarni "Ishchi daftarga" yozing.
4. Olingan natijalar asosida ma'lumotlarni 1-jadvalga kiriting.

Eslatma: Matematik mayatnikni laboratoriya ishlari qo'llanmasidan foydalanib qurilma tuzilishi bilan solishtiring. 11-betga qarang.

6.1-Ilova

1-jadval

l m	N	t s	T s	g m/s ²	\bar{g} m/s ²	Δg m/s ²	$\bar{\Delta g}$ m/s ²	$\varepsilon = \frac{\bar{\Delta g}}{\bar{g}} \cdot 100\%$
	30							
	40							
	50							

2.5

"Сўзларнинг тuzилишига кўра турлари. Содда, қўшимча сўзлар ва уларнинг услубий қўлланиши" мавзуси бўйича гуруҳларда ҳамкорликда ўқишнинг педагогик технологияси (лавха)
Ш.Хамроева, БухДУ қошидаги 1-сон академик лицей

O'quv mashg'ulotida ta'lim texnologiyasi modeli

Vaqt: 2 soat	Talabalar soni: 25 ta
O'quv mashg'ulotining shakli va turi	Nazariy - to'liq o'quv mashg'uloti
Ma'ruza rejasi	<ol style="list-style-type: none"> 1. So'zlarning tuzilishiga ko'ra turlari. 2. Sodda, qo'shma so'zlar haqida ma'lumot; 3. Sodda, qo'shma so'zlarning uslubiy qo'llanishi;
O'quv mashg'uloti maqsadi: So'zlarning tuzilishiga ko'ra turlari. Sodda, qo'shma so'zlar haqidagi tushunchalarni shakllantirish va ularning uslubiy qo'llanishi bo'yicha ko'nikma hosil qilish.	

Pedagogik vazifalar:	O'quv faoliyati natijalari:
<ul style="list-style-type: none"> • So'zlarning tuzilishiga ko'ra turlari haqida ma'lumot berish; • Sodda, qo'shma so'zlar haqida ma'lumot berish; • Sodda, qo'shma so'zlarning uslubiy qo'llanishini tushuntirib berish; • Berilgan matnlardan sodda va qo'shma so'zlarni ajratishni o'rgatish. 	<ul style="list-style-type: none"> • So'zlarning tuzilishiga ko'ra turlarini sanab beradilar. • Sodda, qo'shma so'zlarni farqlay oladilar. • Sodda, qo'shma so'zlarning uslubiy qo'llanishini tushunib oladilar. • Berilgan matnlardan sodda va qo'shma so'zlarni ajrata oladilar.
O'qitish usullari	Tushuntirish, kitob bilan ishlash, mashq
O'quv faoliyatini tashkil etish shakli	Ommaviy, kichik guruhlarga ishlash
O'qitish vositalari	Yozuv taxtasi, bo'r, matnlar, o'quv topshirig'i
O'qitish berish sharoiti	Oddiy auditoriya
Qaytar aloqaning yo'l va vositalari	Og'zaki nazorat: savol-javob Yozma nazorat: mashq

O'quv mashg'ulotining texnologik xaritasi

Ish bosqichlari va vaqti	Faoliyat mazmuni	
	ta'lim beruvchi	ta'lim oluvchilar
1-bosqich. O'quv mashg'ulotiga kirish (10 min)	1. Mavzuni e'lon qiladi, reja va darsdagi vazifalar bilan tanishtiradi, adabiyotlar ro'yxatini berish.	yozib oladilar
2-bosqich. Asosiy (70 min)	<p>I. Uyga vazifasini tekshirish:</p> <p>2.1. Leksikologiya bo'yicha umumiy savol-javob tashkil etadi (1-ilova)</p> <p>II. Yangi mavzuni bayon etish</p> <p>2.2. So'zlarning tuzilishiga ko'ra turlari haqida ma'lumot beradi; (2-ilova)</p> <p>2.3. Sodda, qo'shma so'zlar haqida ma'lumot beradi; (3-ilova)</p> <p>2.4. Sodda, qo'shma so'zlarning uslubiy qo'llanishini tushuntirib beradi;</p> <p>2.5. Mavzuning tayanch tushunchalarini so'rab, o'quvchilar bilan qaytar aloqaga kiradi.</p> <p>III. Mavzu bo'yicha mustahkamlash:</p> <p>2.6. Yangi mavzu bo'yicha berilgan matnlardan sodda va qo'shma so'zlarni ajratishni tavsiya qiladi.</p> <p>2.7. Ixtiyoriy belgi bo'yicha talabalarni 4-ta kichik guruhlarga bo'ladi. Guruhlarda ishlash qoidasini eslatadi, yo'naltiradi, tushuntiradi. O'quv topshiriqlarni tarqatadi (4-ilova) va ularni bajarish bo'yicha yo'riqnoma beradi (5-ilova).</p>	<p>savollarga javob beradilar.</p> <p>So'zlarning tuzilishiga ko'ra turlarini sanab beradilar;</p> <p>Sodda, qo'shma so'zlarni farqlaydilar;</p> <p>Sodda, qo'shma so'zlarning uslubiy qo'llanishini tushuntib oladilar;</p> <p>Berilgan matnlardan sodda va qo'shma so'zlarni ajrata oladilar.</p>

	2.8. Talabalar topshiriqni qay darajada tushunganliklarini aniqlash maqsadida qaytar aloqa o'tkazadi. Quzatadi, maslahat beradi. 2.9. Taqdimotni boshlanishini ma'lum qiladi. Maslahatchi sifatida faoliyat yuritadi.	
3-bosqich. Yakuniy (5 min)	3.1. O'quvchilarni alohida baholaydi, guruhlarga baho beradi 3.2. Mustaqil ishlash uchun topshiriq beradi (5-ilova).	Topshiriqlarni belgilab oladilar

4-ilova

Guruh uchun o'quv topshirig'i

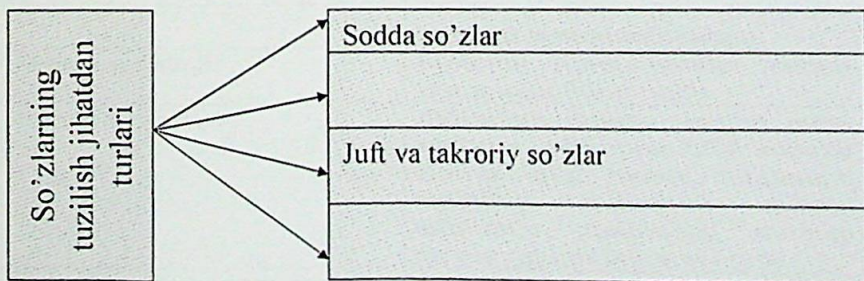
1- topshiriq: Berilgan matndagi so'zlarni quyidagi jadvalga joylashtiring.

Sodda	Qo'shma	Juft	Takroriy	Qisqartma

Respublikamizda uzluksiz ta'lim tizimi joriy qilindi. Uning bosh maqsadi chuqur bilimli, yuksak ma'naviyatli, hozirjavob yoshlarni tarbiyalashdan iborat. Mehmondo'st, mehnatsevar, bolajon xalqimizga mos bo'lgan sofdil, mard va dovyurak, dono yoshlar kelajak poydevoridir. Ochildimi boychechak, Endi har yon gul demak. Bu shaharning oti Ko'kterak ekan. Bir kuni Oqiljonning dadasi uch-to'rt tup atirgul ko'chatini ko'tarib keldi. Onasi: - To'polon qilmay o'tiringlar, agar yaxshi bola bo'lib o'tirsalaring, ikkolovingga xo'rozqand olib kelib beraman, - deb tayinlab ketdi.

Eslatma: Darslikdagi ma'lumotlarza aarang.

2-topshiriq. Sxemada tushirib qoldirilgan tushunchalarni tiklang.

Eslatma: Dars boshidagi nazariy ma'lumotlarni eslang!

Guruhlarda ishlash qoidasi

Sheringingizni diqqat bilan tinglang.

Guruh ishlarida o'zaro faol ishtirok eting, berilgan topshiriqlarga javobgarlik bilan yondashing.

Agar yordam kerak bo'lsa, albatta murojaat qiling.

Agar sizdan yordam so'rashsa, albatta yordam bering.

Guruhlar faoliyatining natijalarini baholashda hamma ishtirok etishi shart.

Quyidagilarni aniq tushunishimiz lozim:

- Boshqalarga o'rgatish orqali o'zimiz o'rganamiz!
- Biz bitta kemadamiz: yoki birgalikda suzib chiqamiz, yoki birgalikda cho'kib ketamiz.

O'quv topshirig'ini bajarish uchun yo'riqnoma

1. Berilgan matndagi so'zlarning tuzilishini tahlil qilib chiqing.
2. So'zlarning tuzilishini aniqlab chiqing.
3. So'zlarni jadvalga joylashtiring.

Гуруҳ иши натижаларини баҳолаш мезонлари

<i>Кўурсаткичлар</i>	<i>Макс.балл</i>	<i>Гуруҳ иши натижаларининг баҳоси</i>			
		<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Маълумотнинг тўлиқлиги	1,0				
Такдимот (маълумотнинг чизмалли тарзда такдим этилиши)	0,6				
Гуруҳнинг фаоллик даражаси (кушимчалар киритиш, савол-жавоблар бериш)	0,4				
<i>Балларнинг максимал ҳажми</i>	2				

2.6

“Академик лицей атрофида кенг тарқалган икки хил тур ёки унинг гербарийси ёки коллекциясидан турнинг морфологик мезонини аниқлаш” мавзусидаги лаборатория машғулотида гуруҳларда ҳамкорликда ўқишнинг педагогик технологияси (лавха)

Ҳ.Офтобхўжаева, Ўзбекистон давлат консерваторияси ҳузуридаги иқтидорли болалар академик лицей

18.1. Лаборатория машғулотни олиб бориш технологияси модели

<i>Ўқувчилар сони: 30</i>	<i>Вақти: 2 соат</i>
<i>Ўқув машғулотни шакли ва тури</i>	Амалий -билимларни мустаҳкамлаш ва кўникма ва малакаларни шакллантириш бўйича ўқув машғулотни
<i>Лаборатория машғулотни режаси</i>	1. Ғўза ўсимлиги морфологияси билан танишиш. 2. Ўсимликларда тур мезонлари ва уни тавсифлайдиган белгилар билан танишиш. 3.Хайвонларда турни тавсифлайдиган белгилар билан танишиш.
<i>Ўқув машғулотининг мақсади:</i> Тур мезонлари бўйича олган назарий билимлар асосида хона ўсимликлари ва гербариялар ёрдамида табиий шароитда хашорот ва ўсимликлардаги турли ўзгарувчанликларни аниқлаш, бир турдаги индивидларнинг турли кўринишдаги белгиларни фарқлаш, кузатиш, аниқлаш кўникма ва малакаларни шакллантириш.	
<i>Педагогик вазифалар</i>	<i>Ўқув фаолияти натижалари.</i>
1.Ғўза ўсимлиги морфологияси билан таништириш. 2. Ўсимликларда тур мезонлари ва уни тавсифлайдиган белгилар билан таништириш. 3.Хайвонларда турни тавсифлайдиган белгилар билан таништириш.	Лаборатория машғулот режалари билан олдиндан танишиб чиқиб, тайёргарлик кўради; Ғўза ўсимлигининг морфологик белгилари бўйича таккослайди ва жадвалини тўлдирди. Бир оилага кирувчи ўсимлик органларини тур мезонлари ва уни тавсифлайдиган белгиларини аниқлаб жадвалини тўлдирди. Хашоротлар қайси турга мансублигини аниқлайди ва жадвалини тўлдирди.
<i>Ўқитиш методлари</i>	Йўриқнома бериш, намойиш, тажриба методи, машқ-мунозара.
<i>Ўқитиш воситалари</i>	Лаборатория ишининг назарий матни, микроскоп, лаборатория асбоб анжомлар тўплами, лупа, ўсимлик гербариялари, хашоротлар коллекцияси, моллюска чиганоклари коллекцияси, плакатлар тўплами турларни аниқлагич китоби.
<i>Ўқув фаолиятини ташкил этиш шакллари</i>	Оммавий, жамоавий, гуруҳли, индивидуал

Ўқитиш шарт-шароити	Техник воситалар билан таъминланган аудитория
Қайтар алоқанинг усул ва воситалари	Огзаки назорат: Назорат саволлари, Блиц-сўров, баҳо тизими асосида баҳолаш.

Лаборатория машгулотининг технологик харитаси

Иш босқичлари ва вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Ўқувчи
1-босқич. Мавзуга кириш (10дақика)	<p>1.1. Таниқилий боиланиш. Ўқувчилар давомати ва дарсга тайёргарлигини текширади.</p> <p>1.1.Амалий машгулотининг мавзуси, мақсади ва қутилаётган натижалар билан таништиради, унинг ахамиятини асослайди.</p> <p>1.2. Мавзу бўйича баҳолаш мезонларини маълум қилади (1-илова).</p> <p>1.3. “Лаборатория хонасида ишлаш қондаси” билан таништиради.(2-илова)</p>	<p>Диққат қиладилар.</p> <p>Танишадилар</p> <p>Лаборатория ўқув жихозлар билан ишлаш қондаларини айтиб беради.</p>
2-босқич. Асосий Босқич (60дақика)	<p>1. Мавзу бўйича билимларини долзарблаштириш.</p> <p>2.1. Мавзу бўйича билимларини ривожлантириш мақсадида блиц-сўров ўтказади. (3-илова) Ўқувчилар жавобларини умумлаштиради ва хулосалайди.</p> <p>Амалий машгулот баёни:</p> <p>2.2. Ўқувчиларни 3 та кичик гуруҳларга бўлади. Қура ташлаш орқали топширик-тажрибалар кичик гуруҳларга тарқатилади. (4-илова) Тажриба ишини бажариш тартиби бўйича тегишли ўсимликларнинг тирик ёки гербарий намуналари, хашоротлар ва молпоскалар коллекцияси тарқатилади.</p> <p>2.3. Гуруҳларда ишларни бажариш юзасидан йўриқнома беради.</p> <p>2.4.Гуруҳларда ишни ташкил қилади ва қондасини эслатади. (5-илова).</p> <p>2.5. Гуруҳларга объектлар билан ишлаш жараёнида топширикларини бажариш учун ёрдам беради.</p> <p>2.6.Гуруҳларни ишни диққат билан қузатади, топширикни қай даражада тушунганликларини аниқлаш мақсадида қайтар алоқа ўтказади.</p>	<p>Саволларга жавоб берадилар.</p> <p>3 та кичик гуруҳларга бўлинадилар.</p> <p>Лаборатория ишланмаларига қарайдилар.</p> <p>Гуруҳ сардорлари тарқатма материал орқали ахборотларни етказадилар.</p> <p>Йўриқномага диққат қиладилар.</p> <p>Иш тартибини айтиб беради.</p> <p>Ахборотларни ўрғанади. қузатади,таққослайди. баҳс-мунозара юритидаи.</p> <p>Саволларга жавоб берадилар.</p>

	<p>маслаҳатлар беради.</p> <p>2.7. Ҳар бир кичик гуруҳ маълумотларни таҳлил қилиш вақтидаги хато ва камчиликларини тўғрилаб боради ва назорат қилади.</p> <p>2.8. Вазифалар гуруҳлар тамонидан навбатма-навбат алмашиб бажарилади. Кузатиш лаборатория ишлар бўйича хулосаларни дафтарга кайд этишни тавсия этади.</p> <p>2.9. Тақдимотни бошланишини маълум қилади. Маслаҳатчи сифатида фаолият юритади. Шарҳлайди, аниқлаштиради. Ўзгартиришлар киритади.</p> <p>2.10. Ҳар бир кичик гуруҳ тақдимотида сўнг.уларнинг ишларини умумлаштирган ҳолда мавзунинг асосий жиҳатлари бўйича хулоса қилади</p>	<p>Гуруҳларда белгиланган тажрибани амалга оширади, хулоса чиқаради.</p> <p>Тажриба натижаларини ҳимоялайди, аниқлайди, жадвални тўлдиради.</p> <p>Тақдимот қиладилар, Йўл қўйилган хатоликлар ва камчиликларга диққат қиладилар.</p> <p>Тинглайдилар</p>
3-босқич. Яқиний босқич (10 дак.)	<p>3.1. Ўқувчилар фаолиятини таҳлил қилади баҳолаш мезони орқали рағбатлантиради.</p> <p>3.2. Уйга вазифа беради: Инсерт жадвалидан фойдаланилган ҳолда № 3 ва № 4 лаборатория ишлари билан танишиб келиш. (6- илова)</p>	<p>Диққат қиладилар.</p> <p>Вазифани ёзиб оладилар.</p>

1-илова.

Гуруҳларга қўйилган баллар кўрсаткичлари

Гуруҳ	1	2	3	Умумий балл	Баҳо
1					
2					
3					

2,2 – 3 балл – “аъло”.

1,2 – 2 балл – “яхши”.

0,5 – 1,1 балл – “қониқарли”

Лаборатория хонасида ишлаш қондаларин.

- 1.Лаборатория хонасининг хавосини алмаштириш, озодалигига эътибор бериш.
2. Лаборатория анжом ва жиҳозлар ювилган, қуритилган, озода бўлиши керак
3. Тажриба мақсадига қараб зарурий асбоб ва жиҳозлар идишга жойлаштирилади.
4. Ҳар бир жиҳознинг ўз ўрни бўлиши лозим.
- 5.Тажриба ўтказиб бўлгандан кейин барча жиҳозлар жой-жойига қўйилиши керак
6. Дивергенция деб нимага айтилади?

№1 Лаборатория ишни:

Академик лицей атрофида кенг тарқалган икки хил тур ёки унинг гербарийси ёки коллекциясидан турнинг морфологик мезонини аниқлаш.

№1.Лаборатория ишни топшириғи.

- 1-тажриба: Ғўза ўсимлиги морфологияси билан танишиш.
- 2-тажриба: Тур мезонлари ва уни тавсифлайдиган белгилар билан танишиш.
- 3-тажриба: Ҳайвонларда турни тавсифлайдиган белгилар билан танишиш.

1-тажриба ишни бажариш бўйича йўриқнома

1.Бир оилга кирувчи икки турга мансуб гўза ўсимлигини олиб кузатинг.

2.Ўсимликларнинг морфологик белгиларини аннкланг белгилар бўйича таккосланг ва куйидаги жадвални тўлдиринг.

Ўсимлик	Белги ва хусусиятлар	Гўза турлари		Таккослаш натижалари
		G.hirutum	G.barbadenzi	
Поя	Шакли			
	Ранги			
	Баландлиги			
	Тукланганлиги			
Барг	Шакли			
	Ранги			
	Узунлиги			
	Тукланганлиги			
Шона	Шакли			
	Ранги			
	Гулёнбаргнинг тишчалари			
Гултожи	Барг ранги			
	катталиги			
	Антоциан доғи			
Кўсак	Кўсак шакли			
	ранги диаметри			

2-тажриба ишни бажариш бўйича йўриқнома

- 1.Бир оиллага кирувчи гербариялар ўрганинг, ўсимлик органларини лупа орқали кузатинг.
- 2.Аниқлагичдан фойдаланиб, куйидаги жадвални тўлдиринг.

Турни аниқловчи белгилар	Қисқа тавсифи	Бир турга кирувчи ўсимлик намуналари		
		Пиёзчали кўнғирбош	Пичанзор кўнғирбош	Оддий кўнғирбош
Морфологик				
Физиологик				
Ирсий				
Биокимёвий				
Экологик				
Географик				

3-тажриба ишни бажариш бўйича йўриқнома

- 1.Коллекцияда берилган хашоротларни кузатинг (бир оиллага кирувчи 2-та индивид)
- 2.Аниқлагич ёки таркатма материаллардан фойдаланиб, уларни қайси турга мансублигини аниқланг.
- 3.Аниқланган белгиларни жадвалга ёзинг.

Белгилар	Оддий чивин	Безгак чивини
Имагосининг ўлчами		
Қанотидаги доғлар		
Қанотининг танага нисбатан жойлашиши		
Личинкасининг нафас олиш сифони		
Личинкасининг сув юзасига нисбатан жойлашиш муҳити		
Ғумбагининг шакли		
Ғумбак нафас-сифонининг шакли		

Гуруҳда ишлаш қондаларі:

- ҳар биримиз ўз гуруҳдошимиз нутқини хушмуомалалик билан тинглашимиз зарур;
- ҳар биримиз фаол, биргаликда ишлашимиз, берилган топшириққа масъулиятли ёндашишимиз зарур;
- ҳар биримиз ёрдамга муҳтож бўлганда уни сўрашимиз зарур;
- ҳар биримиз ёрдам сўралса, ёрдам қилишимиз зарур;
- ҳар биримиз гуруҳ иши натижаларини баҳолашда иштирок этишимиз зарур;

Ҳар биримиз аниқ тушунмоғимиз зарур:

- бошқаларга ёрдамлашиб, ўзимиз ўрганамиз!
- биз бир кемадамиз: ёки бирга сузиб чиқамиз ёки бирга чўкиб кетамиз!

Файзуллаева Дилфуза Миракбаровна,
ТДИУ “Иқтисодий педагогика” кафедраси доценти,
педагогика фанлари номзоди,

Ганиева Муборак Адилловна,
ТДИУ “Фалсафа” кафедраси катта ўқитувчиси,
педагогика фанлари номзоди.

Кичик гуруҳларда ҳамкорликда ишлаш педагогик технологиялари тўплами

Босишга рухсат этилди. 30.08.2013.
Бичими 60x90 1/16 Офсет босма.Таймс гарнитураси.
Шартли босма табоғи 2,7. Адади 100 нусха.
Баҳоси шартнома асосида.

ТДИУ босмахонаси,
100003, Тошкент, Ўзбекистон кўчаси, 49- уй